

Nr. 13 (226) / 2024
Indexat în Crossref,
CEEOL și ROAD

Supliment al revistei „Strategic Impact”

COLOCVIU STRATEGIC

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I”
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ȘI SECURITATE

DOI: 10.53477/1842-8096-24-13

REFLECTAREA PROBLEMATICII SCHIMBĂRILOR CLIMATICE ÎN MASS-MEDIA ROMÂNEASCĂ ȘI ÎN SPAȚIUL PUBLIC*

Daniela LICĂ

Climate change problematics reflection in the Romanian mass-media and public sphere

Abstract: As climate change has a high degree of scientific complexity, its understanding can be quite inaccessible to the general public, who get in touch with the topic through broadcasting and news. And given that the media contribute significantly to the formation of public perception on this topic, which is socially polarising, it is particularly important from a national security perspective how it is addressed in the press. Therefore, the article aims to synthetically present the way in which the issue of climate change is reflected in the Romanian media and public sphere. There shall be used elements specific to the quantitative and qualitative method, highlighting principal characteristics and trends extracted on the basis of a sampled study of thematic articles published by a media platform over a period of more than ten years, until present moment – December 2024.

Keywords: climate change in the media, extreme weather events in the media, global warming in the media, disinformation on climate change, information overabundance, climate alarmism.

Reflectarea problematicii schimbărilor climatice în mass-media românească și în spațiul public

Rezumat: Întrucât schimbările climatice au un mare grad de complexitate științifică, înțelegerea lor poate fi destul de puțin accesibilă publicului larg, care ia contact cu această temă prin intermediul unor emisiuni și știri. Având în vedere că mass-media contribuie semnificativ la formarea percepției publice asupra acestui subiect polarizator din punct de vedere social, este deosebit de important, din perspectiva securității naționale, modul în care este abordat în presă. De aceea, articolul urmărește să arate maniera în care este reflectată problematica schimbărilor climatice în mass-media și în spațiul public românesc. În acest sens, prin utilizarea unor elemente specifice metodei cantitative și calitative, sunt evidențiate principalele caracteristici și tendințe extrase în baza unui studiu eșantionat al articolelor tematice publicate de o platformă media într-o perioadă de peste zece ani, până la momentul prezent – decembrie 2024.

Cuvinte-cheie: schimbări climatice în mass-media, fenomene meteo extreme în mass-media, încălzirea globală în mass-media, dezinformare în domeniul schimbărilor climatice, supraabundență informațională, alarmism climatic.

Aspecte introductive

Principalul obiectiv de cercetare al demersului curent îl reprezintă o succintă analiză a modului de reflectare a problematicii schimbărilor climatice în mass-media națională pe o perioadă de timp extinsă, în baza unui studiu de caz eșantionat¹. Astfel, vor fi evidențiate principalele caracteristici și tendințe și vor fi identificate temele recurente care fac obiectul articolelor, precum și tema dominantă.

Din punct de vedere metodologic, cercetarea are la bază elemente cantitative și calitative, abordarea fiind una empirică, scopul fiind de a furniza o radiografie a modului de redare a tematicii în spațiul public românesc. Activitatea de documentare a constat în studierea unor articole din presă și emisiuni radio și TV, precum și a unor platforme anti-fake. De asemenea, a existat o componentă de documentare pe te-

* Acest articol a fost elaborat în cadrul Proiectului *Impactul schimbărilor climatice asupra securității naționale a României*, din „Planul sectorial de cercetare-dezvoltare al Ministerului Apărării Naționale pentru perioada 2022-2024”, derulat de către Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate din Universitatea Națională de Apărare „Carol I” și coordonat împreună cu Direcția Generală pentru Armamente.

¹ Studiul a fost inițiat pentru cel de-al doilea Atelier de lucru din cadrul Proiectului, acoperind perioada mai 2013 – octombrie 2023. Ulterior, acesta a fost adus la zi și extins.

Daniela LICĂ este cercetător științific gradul III în cadrul Centrului de Studii Strategice de Apărare și Securitate din Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București (email: Lica.Daniela@unap.ro).

ren, prin participarea la două ediții consecutive ale unui eveniment anual de anvergură dedicat, Climate Change Summit. Principala limitare a acestui demers individual a fost resursa umană, având în vedere că în mass-media există o vastitate de informații în raport cu subiectul. De asemenea, formarea umanistă nu permite tranșarea aspectelor din punctul de vedere al veridicității sau dezinformării în raport cu informații specializate în domeniul climatologic.

Conform prestigioasei reviste *National Geographic*, 2004 a fost anul în care subiectul schimbărilor climatice a început să câștige notorietate în publicații de profil pe plan internațional. Și revista *Discover* a menționat încălzirea globală într-un articol despre cele mai importante subiecte științifice publicate în 2004, fiind vorba despre anunțarea consensului științific cu privire la cauzele antropogene (Roach 2004 apud Oreskes 2010).

Din punctul de vedere al acoperii mediatice a tematicii la nivel mondial, un studiu comparativ realizat pe o perioadă extinsă (2006-2018) a concluzionat că există o variație semnificativă între Nordul și Sudul global. În vreme ce, în țările mai dezvoltate din nord, accentul este pus pe aspecte de ordin științific privind schimbările climatice, în cele mai puțin industrializate din partea sudică – Africa, Asia și America Latină, accentul se pune mai degrabă pe dimensiunea socială, altfel spus, pe provocările și implicațiile pentru oameni (Hase și alții 2021, 1).

O analiză privind redarea tematicii în mass-media națională. Studiu de caz

Am optat pentru studierea platformei media *Digi24*, având în vedere câteva argumente: entitatea media amintită este dedicată furnizării de informații non-stop, având triplă valență, de portal online de știri, post de televiziune și radio, fiind de notorietate pentru publicul românesc. Baza de date a platformei online permite căutarea tematică a materialelor publicate de la data de 24 mai 2013 până la momentul prezent (30 noiembrie 2024), așadar acoperind o plajă temporală de unsprezece ani și jumătate.

Analiza comportă două dimensiuni, urmărind identificarea principalelor caracteristici și tendințe din punct de vedere cantitativ și calitativ. Prin intermediul metodei cantitative, s-a urmărit determinarea numărului de articole tematice publicate în anumite perioade de referință – pe ani (pentru realizarea de comparații) sau pe perioade mai restrânse (pentru realizarea unei medii săptămânale), modul de calcul fiind empiric. Metoda calitativă a servit la identificarea temelor recurente și a temei dominante, precum și a principalelor caracteristici și tendințe privind modul de abordare a tematicii în raport cu obiectivul proiectului¹.

În primă instanță, vor fi prezentate aspecte ce țin de

factorul cantitativ, rezultate în urma analizei. Astfel, am putut observa că, în primii ani, erau publicate doar ocazional articole pe tema schimbărilor climatice. Mai precis, în a doua jumătate a anului 2013, au fost postate numai 4 articole, iar în anul următor, 7. Se constată, așadar, un decalaj major în raport cu afirmația conform căreia anul 2004 a reprezentat un reper al dobândirii interesului la nivel internațional pentru acest subiect. Explicația este că, la acel moment, provocarea schimbărilor climatice abia începea să fie percepută în România, cel puțin din punctul de vedere al comunicării publice. Oferim spre ilustrare articolul cu titlul: «*Doina Pană², despre inundații: „Acele schimbări climatice, pe care le foloseam ca teme de simpoziune, acum le percepem pe viu”*» (Digi24 12.05.2014).

În vreme ce, la nivelul UE, erau stabilite și comunicate public măsuri pe termen mediu și lung, precum reducerea emisiilor cu 20% până în 2020, respectiv cu 40% până în 2030, subiectul nu prezenta încă interes considerabil la nivel național. Iată un exemplu elocvent: «*„Schimbările climatice, un subiect aproape inexistent în dezbaterile politice din România. Care sunt politicile de mediu din UE și SUA”*» (Digi24 02.11.2014). Nici în contextul *Acordului de la Paris*, în 2015, subiectul nu s-a dovedit de interes crescut pentru publicare, fiind postate doar 11 articole de-a lungul anului respectiv. Și în perioada imediat următoare, numărul de publicații tematice a crescut doar cu câteva unități de la un an la altul (16 articole/2016, 21/2017 și 25/2018). De notat că tema dominantă a acestor articole o reprezintă *încălzirea globală*.

Abia începând cu anul 2019, subiectul a dobândit un interes considerabil crescut, portalul *Digi24* publicând un total de 95 de articole, mai multe decât în cei șase ani și jumătate anteriori (84 de articole în perioada mai 2013 – decembrie 2018). Aspectul semnalat poate avea mai multe justificări. Una dintre acestea constă în faptul că au fost înregistrate temperaturi record. Oferim un titlu ilustrativ: «*„Vara anului 2019, cea mai călduroasă din istoria înregistrărilor meteorologice în emisfera nordică”*» (Digi24 17.09.2019). O altă explicație este că România a organizat două evenimente internaționale de anvergură, un summit al ONU la București și o reuniune a Consiliului European la Sibiu, ambele având pe agendă schimbările climatice. În plus, la nivel mondial, mișcările activiștilor pentru mediu au luat avânt. Menționăm, de pildă, pe suedza Greta Thunberg, la acel moment în vârstă de doar 16 ani, tânăra făcând subiectul mai multor publicații.

Studiul a relevat faptul că în anul 2021 a fost publicat un număr record de circa 320 de articole tematice, adică de peste trei ori mai mult decât în anul 2019 și în 2020. Probabil contextul pandemic a fost un factor ce a influențat acest aspect, o explicație posibilă fiind

¹ Elemente concluzive și complementare bazate pe acest studiu se regăsesc în Daniela Lică, „Comunicarea publică privind schimbările climatice și impactul asupra securității naționale”, în Florian Cîrciumaru și Dan-Lucian Petrescu (coord.), *Impactul schimbă-*

rilor climatice asupra securității naționale a României, Editura UNAp, București, 2024.

² La acea vreme, doamna Adriana-Doina Pană era Ministrul apelor și pădurilor.

un consum de știri mai mare al publicului pe fondul restricțiilor și măsurilor de distanțare socială impuse în acea perioadă.

În anii 2022 și 2023, subiectul de interes a fost redat prin publicarea a circa 170 materiale, ceea ce înseamnă puțin peste jumătate prin comparație cu anul de vârf 2021, dar aproape de două ori mai mult decât în 2019 și 2020. În anul 2024, au fost publicate până sfârșitul lunii noiembrie circa 120 de articole, ceea ce înseamnă, în medie, 2-3 postări tematice pe săptămână.

Per total, studierea bazei de date a relevat că, din cele 1.063 de articole publicate în unsprezece ani și jumătate, cvasitotalitatea lor, și anume 978³, au fost realizate în ultimii șase ani (2019-2024).

Ca termen de comparație, baza de date a platformei *Ziare.com*, ce reunește materiale din multiple surse media, a publicat în aceeași perioadă (mai 2013 – noiembrie 2024) un număr de 519 articole tematice, ceea ce înseamnă puțin peste jumătate față de *Digi24*. Pentru anul 2024, baza de date returnează 90 de titluri (*Ziare.com* fără an), ceea ce înseamnă o medie de 2 articole pe săptămână, această cifră reprezentând două treimi din numărul de articole publicat de platforma *Digi24*.

În ce privește tematica articolelor – aspect ce ține de *factorul calitativ* –, din studiul întreprins a rezultat că aceasta este una variată, abordând:

- efectele schimbărilor climatice, precum încălzirea globală – aspectul caniculelor – și alte fenomene meteo extreme, dezastre naturale și riscuri asociate (de exemplu deșertificarea);
- implicațiile și impactul schimbărilor climatice asupra economiei, securității alimentare și a biosferei;
- informații cu privire la evenimente de anvergură dedicate tematicii (summituri, conferințe);
- strategii și reglementări la nivel internațional (tratat, acorduri) și național (proiecte de legislație, noi reglementări, rapoarte) care au în vedere măsuri de limitare a efectelor schimbărilor climatice, precum și anumite aspecte privind dificultăți întâmpinate la nivel mondial în obținerea consensului în cazul unor tratate/acorduri;
- producerea energiei alternative (energie verde) și provocări în această privință.

Luând în considerație factorul calitativ combinat cu cel cantitativ, din temele recurente identificate, *predominantă este cea legată de fenomenele extreme*, cel mai adesea tratat fiind subiectul caniculei în contextul încălzirii globale. Afirmția este bazată pe două considerente, primul fiind de natură empirică – inventarierea prin observare a titlurilor articolelor, care este susținută de rezultatul căutării automate a expresiilor enunțate în baza de date. Astfel, sintagma *fenomene*

extreme a returnat 717 rezultate, adică aproape 70% prin comparație cu numărul total de articole tematice, iar sintagmele *încălzire globală* și *temperaturi record* au returnat un număr aproape identic de rezultate, respectiv 539 și 537, adică mai mult decât jumătate (50%) în raport cu tema generală, *schimbări climatice*. De remarcat că, la căutarea cuvântului *caniculă*, baza de date a returnat un număr de 1.703 rezultate, cu 60% mai multe decât cele pentru sintagma *schimbări climatice*. Interesul deosebit al presei pentru fenomenul canicular este justificat de impactul asupra populației. Așadar, este vorba despre dimensiunea societală a securității.

De punctat faptul că în 2023 și 2024 s-au înregistrat noi recorduri de temperatură. Conform estimărilor din prima jumătate a lunii noiembrie 2024 a specialiștilor de la *Institutul Copernicus*, 2024 este aproape cu certitudine cel mai călduros de până acum și primul an cu o încălzire de peste 1,5 grade Celsius față de nivelurile pre-industriale (C3S 2024)⁴.

Numeroase articole publicate în perioadele caniculare au abordat subiectul, într-o notă senzaționalistă. Iată câteva exemple de titluri:

- «„România, pe lista țărilor unde s-au înregistrat morți din cauza evenimentelor meteo extreme amplificate de schimbările climatice”» (Digi24 02.12.2024);
- «„Planeta va deveni un infern”. Valul de căldură extremă ar putea doborî noi recorduri. În Sardinia vor fi 48 de grade Celsius» (Digi24 18.07.2023);
- «„Cupolă de foc deasupra României: Mare parte din țară, sub cod portocaliu de caniculă. Temperaturile vor ajunge la 39 de grade Celsius”» (Digi24 28.08.2023);
- «„Colapsul climatic a început”. Vara 2023 a fost cea mai caldă înregistrată în istoria măsurătorilor» (Digi24 06.09.2023).

O serie de articole cuprind interviuri sau declarații publice ale decidenților politici, specialiștilor sau activiștilor în domeniu. Acestea sunt ilustrări de discurs public, în unele cazuri fiind vorba despre comunicare strategică. Iată un exemplu de interviu, în cadrul căruia sunt abordate mai multe aspecte de interes referitoare la subiectul schimbărilor climatice și riscurile asociate: «„Mircea Fechet, Ministrul Mediului, la Interviurile Digi24.ro: Sudul României se transformă în Sahara. Pierdem suprafețe arabile întinse”» (Digi24 03.08.2023).

Între materialele pe tema temperaturilor foarte mari, unele invocă mortalitatea cauzată de caniculă și de alte fenomene meteo extreme. Iată câteva exemplificări:

- «„Temperaturi de 70 de grade Celsius și dispariția tuturor mamiferelor: Cum va arăta viitorul apocaliptic al planetei”» (Digi24 27.09.2023);

³ Având în vedere că numerotarea a fost realizată în mod empiric, este posibilă o eroare estimată de 2%.

⁴ Informația este însoțită de următoarea mențiune: „Datele, altele decât cele ERA5, pot să nu confirme cele 15 luni peste 1,5°C evidențiate aici, din cauza marjelor relativ mici de peste 1,5°C

ale temperaturilor globale ERA5 observate timp de câteva luni și a diferențelor dintre diferitele seturi de date” (C3S 2024). Pentru detalii cu privire la ERA5, a se vedea URL: <https://climate.copernicus.eu/new-dataset-era5-provides-free-and-detailed-information-understanding-global-climate> (C3S 2019).

- «România, în fața crizei climatice. „Vom avea mai multe decese și pierderi economice mai mari”. Care sunt provocările majore» (Digi24 29.10.2024);

- «„Peste 61.000 de oameni au murit în Europa, vara trecută, din cauza căldurii (studiu)”» (Digi24 10.07.2023).

Articolul din iulie 2023 se referă la vara lui 2022. În ciuda titlului alarmist, în conținutul articolului se explică că „vremea caldă ucide oamenii prin faptul că împiedică organismul să facă față problemelor de sănătate existente, cum ar fi bolile cardiace și pulmonare” (Ibidem). Așadar, putem constata că asocierea caniculei cu mortalitatea este una indirectă.

Prin comparație, un alt articol publicat în la sfârșitul lunii octombrie 2024 anunță «„Aproape 38.000 de decese cauzate de schimbările climatice, înregistrate în Europa în vara anului 2022. Care este situația din România?”» (Digi24 30.10.2024). Observăm, în cazul ultimelor două titluri, o contradicție în privința numărului de decese atribuite schimbărilor climatice, în general, și caniculei, în mod specific, diferența fiind semnificativă. Mai mult, din formulări reiese că numărul de decese atribuit temperaturilor crescute este mai mare cu o treime față de cel cauzat de schimbările climatice în ansamblul lor. Aspectul conține erori de logică, cele două articole încadrându-se în categoria *dezinformare*, care reprezintă o amenințare pentru securitatea națională.

Din punct de vedere terminologic și conceptual, menționăm faptul că, în mass-media, exprimarea *încălzire globală* este uneori folosită în paralel cu sintagma *schimbări climatice*, în mod interșanjabil, existând riscul unor confuzii. Cele două, deși sunt asociate, nu sunt sinonime. În vreme ce *încălzirea globală* se referă doar la un parametru al climei și anume la „creșterea temperaturii medii de la suprafața Pământului, într-o perioadă de timp stabilită” (MMAP 2024), *schimbările climatice* reprezintă modificări pe termen mai lung care includ mai mulți parametri pe lângă temperatură, precum precipitații și vânt. Sintagma *încălzire globală* este utilizată uneori în mass-media întrucât, conform unor studii, ar putea avea un impact emoțional mai mare asupra publicului, fiind mai ușor de asociat cu modificările observabile la nivelul temperaturilor, comparativ cu schimbările climatice (Ibidem).

Concluzii în urma studiului de caz eșantionat

În baza studiului realizat, putem desprinde o serie de *concluzii*, atât din punct de vedere calitativ, cât și cantitativ. Astfel, din punct de vedere *cantitativ*, în anul 2019 a existat o creștere bruscă a numărului de articole dedicate schimbărilor climatice, subiectul dobândind un interes crescut de atunci încolo, cu un vârf în perioada pandemică, fiind abordat și în prezent de manieră consecventă și consistentă (a se vedea figura nr. 1). Suntem de părere că acest aspect s-a datorat mai multor considerente. Pe fondul temperaturilor din ce în ce mai crescute și a fenomenelor meteo extreme recurente, tema a captat tot mai mult a-

tenția specialiștilor, organizațiilor suprastatale – ONU, UE și, chiar, NATO – și a unora dintre statele foarte dezvoltate din punct de vedere economic și industrial. *Acordul de la Paris*, pe lângă necesitatea ca planurile de acțiune la nivelul statelor să cuprindă, progresiv, obiective tot mai ambițioase, prevede și informarea publicului de către autoritățile publice în ce privește eforturile de contracarare a schimbărilor climatice și rezultatul acestora (Consiliul UE 2024).

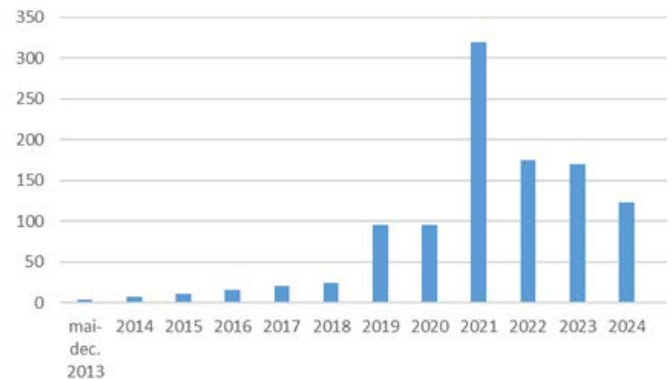

Figura nr. 1: Evoluția numărului de articole tematice publicate de platforma Digi24, în perioada mai 2013 – noiembrie 2024

Din punct de vedere *calitativ*, din exemplele furnizate, se observă *opțiunea editorilor pentru titluri menite să atragă atenția și să șocheze*, argumentul fiind acela că *mass-media are drept principal obiectiv ratingul, uneori chiar și în detrimentul informării corecte, obiective*. Totodată, se observă *apetența pentru subiecte mai facile*, unii jurnaliști ocolind anumite teme de natură mai tehnică, ce necesită o documentare mai riguroasă (Cheval 2022).

Legat de aspectul *dezinformării în conexiune cu schimbările climatice*, menționăm existența unor *articole în presă care abordează subiectul de manieră senzationalistă, fie în mod alarmist, fie antialarmist*. În acest sens, există eforturi de *contracarare a fenomenului*, prin intermediul unor platforme online dedicate, cum este *Green Anti-fake*, și al unor emisiuni radio și TV împotriva dezinformării, precum *Breaking Fake News*, realizată de TVR.

Cât privește *supraabundența informațională* (cunoscută și sub denumirile *suprainformare* și *infodemie*, aceasta din urmă incluzând și componenta dezinformării) în legătură cu anumite subiecte, precum temperaturile record din perioadele caniculare, este de notat faptul că *informația repetitivă despre subiecte îngrijorătoare poate avea un impact negativ asupra cititorilor*, creând sau sporind stări precum anxietatea și teama.

Diseminarea tematicii în spațiul public prin intermediul unor emisiuni și evenimente dedicate

Pe lângă articole din presă și știri, alte modalități de reflectare a subiectului în mass-media națională îl reprezintă emisiunile radio și TV dedicate problematicii. Câteva exemple sunt furnizate în *tabelul nr. 1*.

Denumirea emisiunii	Producător	Prima emisiune	URL
Planeta ești tu	Digi24	noiembrie 2020	www.digi24.ro/emisiuni/planeta-esti-tu
Pro verde	ProTV	aprilie 2022	https://stirileprotv.ro/stiri/pro-verde
Green Deal	Radio România	septembrie 2021	https://greendealromania.podbean.eu
Planeta verde	Radio France International	iunie 2009	www.rfi.ro/tag/planeta-verde

Tabelul nr. 1: Emisiuni TV și radio dedicate temei schimbărilor climatice (disponibile și on-line)

Emisiunile prezentate abordează aspecte diverse și dezbateri tematice cu privire la mediu și schimbări climatice, având drept invitați responsabili și specialiști din domeniu – politicieni sau reprezentanți ai unor ONG-uri. Între subiectele tratate, amintim efectele negative ale poluării cauzate de automobile și implicațiile defrișărilor, precum și modalități de limitare a acestora, cum ar fi stații de epurare a apei și reciclare a deșeurilor.

În cazul emisiunilor radio și TV dedicate tematicii, prin comparație cu unele articole și știri, maniera de expunere a subiectelor relevă un caracter obiectiv, documentat, limbajul fiind relativ accesibil unei mari părți a publicului.

O altă modalitate de redare a problematicei în spațiul public constă în desfășurarea unor seminarii, conferințe, ateliere de lucru și alte manifestări dedicate. *Climate Change Summit* reprezintă cel mai mare eveniment de acest gen din Centrul și Estul Europei, organizat anual la București, în luna octombrie, de un ONG multinațional, Social Innovation Solutions, în colaborare cu organizații internaționale, instituții publice și parteneri din mediul privat. Summitul se desfășoară pe durata mai multor zile, pe lângă conferința des-

chisă publicului interesat, având loc o serie de evenimente dedicate exclusiv specialiștilor, autorităților și activiștilor în domeniu (CCS 2024). Conferința reunește, anual, zeci de paneliști (de exemplu, ediția din 2023 a avut 90 de vorbitori), români și străini, din sfera politică, din mediul de afaceri (inclusiv cel bancar), ONG-uri cu preocupări în domeniul mediului și jurnaliști. Problematika a fost abordată de manieră cuprinzătoare, discursurile și dezbaterile abordând subiectul din multiple perspective (legislativă, ecologică, economică, socială etc.), fiind promovate soluții pentru limitarea efectelor schimbărilor climatice, oportunități de economie verde, economie circulară, agricultură sustenabilă și agricultură regenerativă. Din punctul de vedere al diseminării către public, manifestarea beneficiază de mediatizare consistentă, fiind transmisă și online, numărul total de auditori fiind estimat la aproximativ un milion pentru ediția din 2023 (CCS 2023) (ProTV 24.10.2023).

În urma documentării per ansamblu, am remarcat existența unui vocabular specific problematicei. Considerăm de utilitate pentru scopul prezentei lucrări și al Proiectului o trecere în revistă a unora dintre sintagmele respective (a se vedea *tabelul nr. 2*).

Cuvinte/expresii utilizate de diferite categorii		
Activiști	Sceptici/negaționiști	Practici înșelătoare
cooperare în domeniul apei	anxietate climatică	bulă climatică
diplomația verde	Biserica verde	dezinformare climatică
dom de căldură/dom de foc	climatism	greenwashing
climasceptic	diplomație anticlimatică	
educație ecologică	extremism climatic	
educație privind mediul	greenflație	
fracktivism	isteria climatică	
inacțiune climatică	manipulare climatică	
lockdown climatic	reducționism climatic	
negaționism climatic	religia schimbărilor climatice	
net zero		
neutralitate climatică		
securitate climatică		
stres climatic		
stres de căldură/stres termic		

Tabelul nr. 2: Vocabular utilizat în mass-media și în spațiul public cu referire la problematika schimbărilor climatice

Concluzii

În baza studiului realizat, se poate concluziona că redarea subiectului în mass-media comportă atât valențe pozitive, cât și negative.

Aspecte de ordin pozitiv se referă la interesul tot mai crescut pentru subiect și, în anumite cazuri, pentru o abordare profesionistă din punct de vedere jurnalistic. Astfel, din punct de vedere *cantitativ*, a existat o evoluție progresivă a redării tematicii în mass-media națională de-a lungul ultimilor ani, sub diverse

forme: articole în presă, materiale în buletinele de știri, emisiuni radio și TV. Tematica dominantă o reprezintă fenomenele extreme, îndeosebi încălzirea globală. Considerăm că, pe termen mediu și lung, este de așteptat ca tendința de redare consistentă în mass-media a subiectului schimbărilor climatice, cu componenta de încălzire globală, să se manifeste în continuare.

Aspectele de ordin negativ privesc, în principal, abordarea de tip senzaționalist, care se încadrează în

curentul alarmist sau în cel antialarmist și reprezintă forme de dezinformare, dezinformarea neintenționată și, de asemenea, supraabundența informațională. Per ansamblu, comunicarea publică inadecvată în domeniul schimbărilor climatice, pe care o regăsim în mass-media, poate duce la efecte cu riscuri deloc de neglijat în plan psihologic, emoțional și cognitiv la nivelul publicului, unele dintre acestea fiind ireversibile. Putem vorbi despre un grad de afectare progresiv, de la nivel individual până la nivelul societății, ca întreg.

Am observat, astfel, că dezordinea care caracterizează mediul informațional este reflectată și în ce privește comunicarea publică în domeniul schimbărilor climatice reflectată în mass-media națională. O soluție în acest sens este consolidarea educației populației privind mediul și schimbările climatice și a educației mass-media, menită să stimuleze gândirea critică și reziliența, contribuind astfel la crearea unei culturi de securitate.

Bibliografie

C3S. 2019. *New dataset ERA5 provides free and detailed information for understanding global climate*. The Copernicus Climate Change Service. 17 January. <https://climate.copernicus.eu/new-dataset-era5-provides-free-and-detailed-information-understanding-global-climate>.

C3S. 2024. *Copernicus: 2024 virtually certain to be the warmest year and first year above 1.5°C*. The Copernicus Climate Change Service. 7 November. <https://climate.copernicus.eu/copernicus-2024-virtually-certain-be-warmest-year-and-first-year-above-15deg>.

CCS. 2023. *Climate Change Summit 2023*. 19-20 October. Bucharest. <https://climatechange-summit.org/ccs-2023>.

CCS. 2024. *Climate Change Summit - side events 2024*. <https://climatechange-summit.org/side-events-2024>.

Cheval, Sorin. 2022. „Interviu realizat de CSSAS cu dl. prof. univ. dr. Sorin Cheval, Director pentru Meteorologie Aplicată la Administrația Națională de Meteorologie.” *Ate-lierul de lucru cu tema: Impactul schimbărilor climatice asupra securității naționale (I)*. 14 decembrie. București.

Consiliul UE. 2024. *Acordul de la Paris privind schimbările climatice*. 15 octombrie. <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/climate-change/paris-agreement>.

Digi24. *Planeta esti tu*. <https://www.digi24.ro/emisiuni/planeta-esti-tu>.

Digi24. 2014. „Doina Pană, despre inundații: Acele schimbări climatice, pe care le foloseam ca teme de simpozioane, acum le percepem pe viu.” 12 mai. <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/evenimente/doina-pana-despre-inundatii-acele-schimbări-climatice-pe-care-le-foloseam-ca-teme-de-simpozioane-acum-le-percepem-pe-viu-242208>.

Digi24. 2014. „Schimbările climatice, un subiect aproape inexistent în dezbaterile politice din România. Care sunt politicile de mediu din UE și SUA.” 2 noiembrie. <https://www.digi24.ro/stiri/sci-tech/natura-si-mediu/schimbările-climatice-un-subiect-aproape-inexistent-in-dezbaterile-politice-din-romania-care-sunt-politicile-de-mediu-din-ue-si-sua-315959>.

Digi24. 2019. „Vara anului 2019, cea mai călduroasă din istoria înregistrărilor meteorologice în emisfera nordică.” 17 septembrie. <https://www.digi24.ro/stiri/sci-tech/natura-si-mediu/vara-anului-2019-cea-mai-calduroasa-din-istoria-inregistrărilor-meteorologice-in-emisfera-nordica-1188162>.

Digi24. 2023. „Peste 61.000 de oameni au murit în Europa, vara trecută, din cauza căldurii (studiu).” 10 iulie. <https://www.digi24.ro/stiri/externe/statistici-ingrijitoare-pestre-61-000-de-oameni-au-murit-in-europa-vara-trecuta-din-cauza-caldurii-2419163>.

Digi24. 2023. „Planeta va deveni un infern. Valul de căldură extremă ar putea doborî noi recorduri. În Sardinia vor fi 48 de grade Celsius.” 18 iulie. <https://www.digi24.ro/stiri/externe/planeta-va-deveni-un-infern-valul-de-caldura-extrema-ar-putea-dobori-noi-recorduri-in-europa-se-vor-inregistra-48-de-grade-celsius-2429703>.

Digi24. 2023. „Mircea Fechet, Ministrul Mediului, la Inter-viurile Digi24.ro: Sudul României se transformă în Sahara. Pierdem suprafețe arabile întinse.” 3 august. <https://www.digi24.ro/interviurile-digi24-ro/mircea-fechet-ministrul-mediului-live-la-interviurile-digi24-ro-2451667>.

Digi24. 2023. „Cupolă de foc deasupra României: Mare parte din țară, sub cod portocaliu de caniculă. Temperaturile vor ajunge la 39 de grade Celsius.” 28 august. <https://www.digi24.ro/stiri/cupola-de-foc-deasupra-romaniei-mar-e-parte-din-tara-sub-cod-portocaliu-de-canicula-temperaturile-vor-ajunge-la-39-de-grade-celsius-2482365>.

Digi24. 2023. „Colapsul climatic a început. Vara 2023 a fost cea mai caldă înregistrată în istoria măsurătorilor.” 6 septembrie. <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/colapsul-climatic-a-inceput-vara-2023-a-fost-cea-mai-calda-in-registrata-in-istoria-masuratorilor-2494779>.

Digi24. 2023. „Temperaturi de 70 de grade Celsius și dispariția tuturor mamiferelor: Cum va arăta viitorul apocaliptic al planetei.” 27 septembrie. <https://www.digi24.ro/stiri/sci-tech/natura-si-mediu/temperaturi-de-70-de-grade-celsius-si-disparitia-tuturor-mamiferelor-cum-va-arata-viitorul-apocaliptic-al-planetei-2518985>.

Digi24. 2024. „România, în fața crizei climatice. Vom avea mai multe decese și pierderi economice mai mari. Care sunt provocările majore.” 29 octombrie. <https://www.digi24.ro/stiri/sci-tech/natura-si-mediu/efectele-crizei-climatice-in-romania-ne-putem-astepta-ca-in-2050-in-bucuresti-sa-avem-4-valuri-de-caldura-raport-2985839>.

Digi24. 2024. „Aproape 38.000 de decese cauzate de schimbările climatice, înregistrate în Europa în vara anului 2022. Care este situația din România.” 30 octombrie. <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/social/aproape-38-000-de-decese-cauzate-de-schimbările-climatice-in-registrate-in-europa-in-vara-anului-2022-care-este-situatia-din-romania-2987739>.

Digi24. 2024. „România, pe lista țărilor unde s-au înregistrat morți din cauza evenimentelor meteo extreme amplificate de schimbările climatice.” 2 noiembrie. <https://www.digi24.ro/stiri/sci-tech/natura-si-mediu/romania-pe-lista-tarilor-unde-s-au-inregistrat-morti-din-cauza-evenimentelor-meteo-extreme-amplificate-de-schimbările-climatice-2988745>.

Hase, Valerie; Daniela Mahl, Mike S. Schäfer, Tobias R. Keller. 2021. „Climate change in news media across the globe: An automated analysis of issue attention and themes in climate change coverage in 10 countries (2006-2018).” *Global Environmental Change*. Volume 70. Elsevier Ltd. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959378021001321>.

Lică, Daniela. 2024. „Comunicarea publică privind schimbările climatice și impactul asupra securității naționale”, în Florian Cîrciumaru și Dan-Lucian Petrescu (coord.), *Impactul schimbărilor climatice asupra securității naționale a României*, Editura UNAP, București.

MMAp. 2024. „2023 - cel mai cald an din 1900 și până în prezent.” *Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor*. 2 ianuarie. <https://www.mmediu.ro/articol/2023-cel-mai-cald-an-din-1900-si-pana-in-prezent/6696>.

Oreskes, Naomi. 2010. „The Scientific Consensus on Climate Change: How Do We Know We're Not Wrong?” *ResearchGate*. September. https://www.researchgate.net/publication/237504967_The_Scientific_Consensus_on_Climate_Change_How_Do_We_Know_We%27re_Not_Wrong.

ProTv. *Pro verde*. <https://stirileprotv.ro/stiri/pro-verde>.

ProTv. 2023. „Climate Change Summit de la București a avut aproape 1 milion de spectatori online și offline.” *Pro*

Verde. 24 octombrie. <https://stirileprotv.ro/stiri/pro-verde/climate-change-summit-a-avut-aproape-1-milion-de-spectatori-online-si-offline.html>.

Radio France International. *Planeta verde*. <https://www.rfi.fr/ro/podcasturi/planeta-verde>.

Radio România. *Green Deal*. <https://greendealromania.podbean.eu>.

Roach, John. 2004. „The year global warming got respect.” *National Geographic*. December 29. http://news.nationalgeographic.com/news/2004/12/1229_041229_climate_change_consensus.html.

Ziare.com. fără an. https://ziare.com/cautare/schimbari-climatice?data_from=2023-05-01&data_to=2023-10-31.

Responsabilitatea privind conținutul articolelor publicate în *Colocviu strategic*, inclusiv a opiniilor exprimate, revine în totalitate autorilor, cu respectarea prevederilor *Legii nr. 183 din 10 iunie 2024 privind statutul personalului de cercetare, dezvoltare și inovare* și ale *Legii nr. 8 din 14 martie 1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe*, cu modificările și completările ulterioare. Sunt autorizate orice reproduceri, fără perceperea taxelor aferente, cu condiția precizării exacte a sursei.

Colocviu strategic

Redactor: CS II dr. Cristian BĂHNĂREANU

E-mail: colocviustrategic@unap.ro

Webpage: <https://cssas.unap.ro/ro/cs.htm>

e-ISSN 1842-8096, 998/19.12.2024

Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate

Adresă: Șoseaua Panduri, nr. 68-72, sector 5,
cod poștal 050662, București, România

Telefon: +4021.319.56.49, Fax: +4021.319.57.80

E-mail: cssas@unap.ro, Website: <https://cssas.unap.ro>